

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa W. S.

przeciwko E. Spółce z o.o. w J. - poprzednio przeciwko M. S. i W. S. - wspólnikom PPHU M. Spółki Cywilnej

o wynagrodzenie za pracę w nadgodzinach, dodatek za pracę w nocy, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, ekwiwalent za odzież roboczą, ekwiwalent za pranie odzieży,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 czerwca 2015 r.,

zażalenia pozwanych na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 12 września 2014 r.,

1. oddała zażalenie;

2. zasądza solidarnie od pozwanej E. Spółki z o.o. w J. oraz od M. S. i W. S. (z zastrzeżeniem, że ich odpowiedzialność jest ograniczona czasowo do 3 lat od daty przekształcenia ich spółki cywilnej w spółkę z o.o.) na rzecz powódki W. S. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z 12 września 2014 r. odrzucił skargę kasacyjną strony pozwanej od wyroku tego Sądu z 2 sierpnia 2013 r. w stosunku do powódki W. S. po sprawdzeniu wartości przedmiotu zaskarżenia oraz ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia w stosunku do tej powódki na kwotę 9.326 złotych.

(W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia błędnie przyjęto, że skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik powódek, chociaż faktycznie skargę kasacyjną wniosła strona pozwana, a w sentencji zaskarżonego postanowienia błędnie stwierdzono, że odrzuceniu podlega skarga kasacyjna powódki W. S., chociaż faktycznie odrzucono skargę kasacyjną strony pozwanej wniesioną od wyroku wydanego w stosunku do powódki W. S. Mimo tych wad zaskarżonego postanowienia, Sąd Najwyższy uznał, że jest to oczywista niedokładność oznaczenia przedmiotu rozpoznania Sądu Okręgowego, wynikająca z oczywistej niestaranności tego Sądu, która może i powinna być usunięta w wyniku sprostowania sentencji i uzasadnienia postanowienia w trybie art. 350 § 1 k.p.c. W związku z tym Sąd Najwyższy nie zwrócił po raz trzeci akt sprawy Sądowi Okręgowemu w K. przed rozpoznaniem zażalenia, mając na uwadze, że zaskarżony skargą kasacyjną wyrok został wydany prawie dwa lata temu, a skarga kasacyjna była już dwukrotnie wcześniej zwracana Sądowi Okręgowemu w celu usunięcia dostrzeżonych braków.)

Odrzucając skargę kasacyjną Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu prawa pracy o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Ponieważ w części dotyczącej powódki W. S. wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego była niższa niż dziesięć tysięcy złotych, Sąd Okręgowy uznał skargę kasacyjną strony pozwanej za niedopuszczalną ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia i na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. odrzucił skargę w tej części.

Zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniesionej przez pozwanych w stosunku do powódki W. S. wniósł pełnomocnik pozwanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia osobno w stosunku do każdej z powódek, w sytuacji gdy istnieje

między nimi współuczestnictwo materialne, i w konsekwencji błędne odrzucenie skargi kasacyjnej w stosunku do jednej z nich. Pełnomocnik pozwanych wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie skargi kasacyjnej pozwanych w całości do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik pozwanych podtrzymał już wcześniej prezentowane stanowisko o łączącym powódki współuczestnictwie materialnym, które istnieje wtedy, gdy prawa i obowiązki są wspólne stronom lub gdy są oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. W rozpoznawanej sprawie powódki (W. K. i W. S.) spełniają drugą z tych przesłanek – ich roszczenia są oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Powódki dochodzą tych samych roszczeń pracowniczych, opartych na tych samych przepisach prawa (ta sama podstawa prawna) oraz roszczenia te powstały w tych samych okolicznościach faktycznych, przez to samo działanie strony pozwanej (ta sama podstawa faktyczna). Między powódkami zachodzi zatem współuczestnictwo materialne, a nie formalne, co sprawia, że niedopuszczalne jest rozbijanie wartości przedmiotu zaskarżenia w stosunku do każdej z nich osobno. W tych okolicznościach dopuszczalność skargi kasacyjnej w stosunku do obydwu powódek wyznacza pierwotnie oznaczona wartość przedmiotu zaskarżenia – 25.312 złotych, chociaż na żądanie Sądu Najwyższego pełnomocnik pozwanych oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia w stosunku do powódki W. K. na kwotę 14.512 złotych, a w stosunku do powódki W. S. na kwotę 9.326 złotych (k. 522 v).

Odpowiedź na zażalenie wniósł pełnomocnik powódek, domagając się oddalenia zażalenia i zasądzenia solidarnie od pozwanych na rzecz powódek kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione i z tej przyczyny podlegało oddaleniu.

Przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej strony pozwanej w stosunku do powódki W. S. była zbyt niska wartość przedmiotu zaskarżenia. Inaczej mówiąc, skarga kasacyjna strony pozwanej w części dotyczącej roszczeń powódki W. S. okazała się niedopuszczalna ze względu na zbyt niską wartość przedmiotu

zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.).

Rozpoznawana sprawa jest niewątpliwie sprawą o prawa majątkowe. Ocena dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.) wymagała ustalenia tej wartości osobno w stosunku do każdej z powódek.

Powódka W. K. domagała się w pozwie zasądzenia od pozwanych wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za okres od 1 stycznia 2011 r. do 5 lipca 2011 r., ekwiwalentu za pranie odzieży ochronnej za okres od 4 grudnia 2008 r. do 5 lipca 2011 r., ekwiwalentu za odzież ochroną za okres od 4 grudnia 2008 r. do 5 lipca 2011 r. oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy – za 18 dni w 2010 r. i 26 dni w 2011 r.

Powódka W. S. domagała się w odrębnym pozwie zasądzenia od pozwanych wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za okres od 10 grudnia 2009 r. do 22 stycznia 2011 r., ekwiwalentu za pranie odzieży ochronnej za okres od 10 grudnia 2009 r. do 22 stycznia 2011 r., ekwiwalentu za odzież ochroną za okres od 10 grudnia 2009 r. do 22 stycznia 2011 r. oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy – za 24 dni w 2010 r.

Zarządzeniem z 13 grudnia 2011 r. odrębne sprawy obydwu powódek zostały połączone do ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c.

W wyniku połączenia dwóch odrębnych spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia doszło do wydania przez Sąd Rejonowy, a następnie Sąd Okręgowy, wyroku obejmującego łącznie podobne roszczenia obydwu powódek, jednak z połączenia odrębnych spraw w żaden sposób nie wynika, że między powódkami powstało w wyniku tego połączenia współuczestnictwo materialne.

Strona pozwana oznaczyła pierwotnie w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 25.312 złotych, sumując wartość przedmiotu zaskarżenia w stosunku do powódki W. K. (wynoszącą 14.512 złotych) oraz wartość przedmiotu zaskarżenia w stosunku do powódki W. S. (wynoszącą 9.326 złotych). Dokonując opisanej operacji arytmetycznej – zliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do obu powódek łącznie – pełnomocnik strony pozwanej powołał się na to, że zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, w stosunku do

obydwu powódek, a zatem wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiada sumie wartości zasądzonych na ich rzecz roszczeń, ponieważ łączy je współuczestnictwo materialne. Taki sposób oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia był nieprawidłowy, co spotkało się z odpowiednią reakcją Sądu Najwyższego, który dwukrotnie zwracał skargę kasacyjną wraz z aktami sprawy Sądowi Okręgowemu w celu sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Pogląd pełnomocnika strony pozwanej o łączącym powódki współuczestnictwie materialnym jest nietrafny.

Badając dopuszczalność skargi kasacyjnej w rozpoznawanej sprawie należało mieć na uwadze, że każda z powódek wystąpiła z osobnym pozwem. Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Rejonowy zarządził połączenie toczących się przed nim spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, uznając, że pozostawały ze sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem. Połączenie spraw w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia jest czynnością techniczną sądu, podyktowaną ekonomią procesową i nie pozbawia żadnej z połączonych spraw odrębności oraz samodzielności. Przez połączenie osobnych spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia stają się one jedną sprawą jedynie w znaczeniu formalnym (technicznym), a nie materialnym (merytorycznym). Wprawdzie sąd wydaje w połączonych sprawach jeden wyrok, ale zawierający osobne rozstrzygnięcia co do każdej z połączonych spraw.

Połączenie osobnych spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c. doprowadziło do sytuacji, w której po stronie powodowej powstało współuczestnictwo procesowe, polegające na tym, że parę osób w tej samej sprawie występowało w roli powodów. Współuczestnictwo to należy zakwalifikować jako współuczestnictwo formalne (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.), ponieważ powódek - jako pracownic zatrudnionych u tego samego pracodawcy – nie łączyła żadna więź materialnoprawna (więź prawna istniejąca pomiędzy nimi), która uzasadniałaby inny rodzaj współuczestnictwa niż współuczestnictwo formalne, a ich roszczenia w stosunku do pozwanego opierały się na takiej samej (jednakowej, podobnej), a nie tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Każda z powódek pozostawała z pozwanym w odrębnym stosunku zatrudnienia, podlegającym indywidualnej ocenie. Ich sytuacja pracownicza była podobna, ale nie tożsama. Świadczy o tym chociażby domaganie się przez każdą z powódek zapłaty

przysługujących im od pozwanych świadczeń za inne okresy. Wyklucza to przyjęcie, że podobne roszczenia powódek (o wypłatę wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i dodatku za pracę w godzinach nocnych, o ekwiwalent za pranie odzieży roboczej, o zwrot kosztów zakupu odzieży ochronnej i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy) były oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.). Pomiędzy powódkami – z punktu widzenia rodzaju zgłoszonych w rozpoznawanej sprawie roszczeń – nie istniała jakakolwiek wewnętrzna więź materialnoprawna, nie były one z punktu widzenia prawa materialnego współuprawnionymi, nie miały „wspólnych praw”, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c., nie istniała również „ta sama”, a jedynie „jednakowa” (podobna) podstawa faktyczna ich żądań (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.). Wyklucza to przyjęcie istnienia między nimi współuczestnictwa procesowego innego niż formalne.

W przypadku współuczestnictwa formalnego o dopuszczalności skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia decyduje wartość roszczenia zgłoszonego osobno przez każdego z powodów będących współuczestnikami formalnymi. Okoliczność, że w rozpoznawanej sprawie strona pozwana wniosła w jednym piśmie procesowym skargę kasacyjną przeciwko obydwu powódkom, nie upoważnia do sumowania dochodzonych przez nie kwot dla celów oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Współuczestnictwo formalne prowadzi do łącznego rozpoznania spraw podobnych, ale samodzielnych, w związku z czym przy współuczestnictwie formalnym ograniczenia dotyczące wniesienia skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia odnoszą się do każdego współuczestnika osobno (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 18 lipca 2003 r., I PZ 42/03, OSNP z 2004 r. nr 16, poz. 284, z 15 lutego 2007 r., I PK 308/06, LEX nr 948778).

Do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną stosuje się odpowiednio przepisy o wartości przedmiotu sporu zawarte w art. 19-25 k.p.c. Zgodnie z art. 368 § 2 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398²¹ k.p.c.), w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia. Według art. 21 k.p.c., jeżeli powód dochodzi pozwem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość.

Zliczenie to dla ustalenia spełnienia przesłanki z art. 398² § 1 k.p.c. nie może mieć jednak miejsca, gdy powód dochodzi kilku różnych roszczeń od kilku osób, które łączy współuczestnictwo formalne, a także, gdy kilku powodów, których łączy współuczestnictwo formalne, dochodzi różnych roszczeń od tego samego pozwanego. Oznacza to, że dla celów oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej nie zlicza się wartości roszczeń dochodzonych osobno przez powodów będących współuczestnikami formalnymi. W przypadku skargi kasacyjnej wysokość każdego z tych roszczeń odrębnie w stosunku do każdego z powodów decyduje o dopuszczalności skargi ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, czyli o spełnieniu przesłanki z art. 398² § 1 k.p.c. Pogląd ten był wielokrotnie prezentowany, między innymi w postanowieniach Sądu Najwyższego: z 17 stycznia 1997 r., I PKN 65/96 (OSNAPiUS z 1997 r. nr 17, poz. 317), z 21 marca 1997 r., I PKN 61/97 (OSNAPiUS z 1998 r. nr 1, poz. 16), z 27 kwietnia 2000 r., I PZ 18/00 (LEX nr 161240), z 9 marca 2005 r., I PZ 35/04 (OSNP z 2006 r. nr 1-2, poz. 15).

Ze względu na to, że w stosunku do powódki W. S. wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie przekraczała kwoty dziesięciu tysięcy złotych, skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna ze względu na ograniczenia *ratione valoris*.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie strony pozwanej na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.